Akran Zorbal??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Akran Zorbal??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16682

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Akran Zorbal??? Ölçe?i (AZÖ), Funda Kutlu ve Gökhan Ayd?n taraf?ndan 2010 y?l?nda Türk çocuk ve gençlerinin akran ili?kilerindeki zorbal?k ve ma?duriyet ya?ant?lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir kendini bildirim formudur. Ölçek geli?tirme ön çal??mas? olarak haz?rlanan bu araç, toplam 45 maddeden olu?makta ve zorbal?k eylemlerini hem fail (zorba) hem de ma?dur (kurban) perspektifinden ele almaktad?r. Yap?lan analizler sonucunda, ölçe?in Zorba, Kurban ve yanl? yan?tlar? azaltmay? hedefleyen Dolgu olmak üzere üç alt boyuttan olu?tu?u ve tatmin edici düzeyde yap? geçerlili?i ve iç güvenirli?e sahip oldu?u gösterilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Akran Zorbal???, Zorba, Kurban, Ölçek Geli?tirme, Kendini Bildirim, Türk Psikolojisi, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Funda Kutlu, Gökhan Ayd?n.

Amaç

Akran Zorbal??? Ölçe?i'nin temel amac?, Türk çocuk ve gençlerinin akran ili?kilerinde deneyimledi?i zorbal?k eylemlerini ve ma?duriyet durumlar?n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçebilecek, kültüre özgü bir kendini bildirim arac? geli?tirmektir. Ölçek, zorbal?k olgusunu sadece ma?duriyet aç?s?ndan de?il, ayn? zamanda zorbal?k yapma e?ilimi aç?s?ndan da de?erlendirerek kapsaml? bir profil sunmay? hedeflemektedir.

Ölçek, literatürdeki zorbal?k kavramlar?n? dikkate alarak, Türk gençlerinin sosyal ya?ant?lar?na uygun dü?en maddelerle haz?rlanm??t?r. Özellikle tek yönlü veya yanl? yan?tlar? en aza indirmek amac?yla 15 adet dolgu maddesi eklenmi? olup, bu sayede yan?tlay?c?lar?n sosyal be?enirlik kayg?s?yla hareket etmesinin önüne geçilmesi amaçlanm??t?r.

Yap?

Akran Zorbal??? Ölçe?i, akran zorbal??? davran??lar?n? ve ma?duriyetlerini ölçen üç temel alt boyuttan olu?maktad?r. Toplam 45 maddelik bu ölçekte, Zorba ve Kurban boyutlar? zorbal?k eylemlerini do?rudan de?erlendirirken, Dolgu boyutu ise metodolojik amaçlarla kullan?lm??t?r.

Zorba Alt Ölçe?i (15 Madde): Bireyin akranlar?na kar?? zorbal?k eylemlerini gerçekle?tirme s?kl???n? veya e?ilimini betimler (Örn: Kavga ç?kar?r?m).
Kurban Alt Ölçe?i (15 Madde): Bireyin akranlar? taraf?ndan zorbal??a maruz kalma

ARABPSYCHOLOGY.COM

deneyimlerini betimler (Örn: Di?er çocuklar bana küfür eder).
Dolgu Alt Ölçe?i (15 Madde): Genel ilgi alanlar?n? veya yap?lmaktan ho?lan?lan nötr eylemleri betimler. Bu maddeler, yanl? yan?tlar? azaltmak amac?yla eklenmi?tir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?i, geli?tirme çal??mas? kapsam?nda bir pilot ve ana çal??ma ile kapsaml? bir ?ekilde analiz edilmi?tir. Elde edilen bulgular, ölçe?in teorik olarak beklenen üç faktörlü yap?s?n? desteklemektedir: Zorba, Kurban ve Dolgu.

Yap?lan temel bile?enler faktör analizi sonuçlar?, Akran Zorbal??? Ölçe?i'nin zorbal?k ve ma?duriyet boyutlar?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ay?rt edebildi?ini göstermi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in Türk çocuk ve gençlerinin akran ili?kilerindeki zorbal?k ya?ant?lar?n? ölçme konusunda geçerli bir araç oldu?unu ortaya koymaktad?r.

Güvenirlik

Akran Zorbal??? Ölçe?i'nin iç güvenirli?i, Cronbach Alfa katsay?lar? ile de?erlendirilmi? ve alt ölçekler için oldukça yüksek de?erler elde edilmi?tir. Bu yüksek katsay?lar, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Güvenirlik analizleri sonucunda alt ölçekler için elde edilen iç güvenirlik katsay?lar? ?öyledir: Kurban alt ölçe?i için α **= .86**, Zorba alt ölçe?i için α **= .83** ve Dolgu alt ölçe?i için α **= .70**. Özellikle zorbal?k ve ma?duriyet boyutlar?n?n iç tutarl?l?k düzeyleri (α > .80), ölçe?in psikometrik aç?dan güçlü oldu?unu kan?tlamaktad?r. Ayr?ca, Zorba ve Kurban alt ölçeklerinin birbiriyle orta düzeyde ili?kili oldu?u (r = .41) bulunmu?tur, bu da zorba ve kurban rollerinin zaman zaman kesi?ebilece?ine i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Akran Zorbal??? Ölçe?i'nin yap? geçerlili?inin s?nanmas? amac?yla yap?lan temel bile?enler faktör analizi, ölçe?in beklenen üç faktörlü yap?s?n? do?rulam??t?r. Madde yükleri incelendi?inde, kurban alt ölçe?i maddelerinin yüklerinin **.35 ile .62** aras?nda de?i?ti?i görülmü?tür. Zorba alt ölçe?i maddelerinin yükleri ise (41. madde hariç) **-.40 ile -.70** aras?nda de?i?mektedir. Dolgu alt ölçe?ini olu?turan maddelerin yükleri ise **.35 ile .53** aras?nda da??l?m göstermektedir.

Bu analiz sonuçlar?, her bir alt ölçe?in kendi faktörüne yeterli düzeyde katk? sa?lad???n? ve faktör yap?s?n?n güçlü oldu?unu göstermi?tir. Üç faktörlü yap?n?n geçerli oldu?u ve Zorba ile Kurban alt ölçeklerinin istatistiksel olarak anlaml? bir ili?ki sergiledi?i (r = .41) tespit edilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Kendini Bildirim Formu)

Format: 45 maddelik, 3 alt boyutlu psikometrik ölçek.

Mevcut Dil: Türkçe.

Hedef Kitle: Çocuklar ve gençler.

Ya? Grubu: Çal??man?n yap?ld??? popülasyon detaylar? kaynakta belirtilmemekle birlikte, ilkokul ve ortaokul ö?rencilerini kapsad??? varsay?lmaktad?r.

Popülasyon Detaylar?: Türk çocuk ve gençlerinin akran ili?kilerindeki ya?ant?lar? dikkate al?narak geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçe?i kullan?lm??t?r. Derecelendirme ?u ?ekildedir: **1= Hiç kat?lm?yorum** - **5= Tümüyle kat?l?yorum**.

Anahtar Kelimeler

Zorbal?k Ma?duriyeti, Zorbal?k E?ilimi, Psikolojik Yap? Geçerlili?i, ?ç Güvenirlik, Okul Ortam?, Sosyal ?li?kiler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Funda Kutlu

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: funda.kutlu@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Kurum bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Funda Kutlu ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Ücret: Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.

Test Y?l?: Ölçek, 2010 y?l?nda yay?mlanan ön çal??ma ile geli?tirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynakça

Kutlu, F. ve Aydin, G. (2010). Akran zorbal??? ölçek gelistirme ön çalismasi: Kendini bildirim formu. *Türk Psikoloji Yazilari*, *13*(25), 1-12.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: akran-zorbaligi-olcegi-toad.pdf

Akran Zorbal??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Zorba (15 m): Kavga ç?kar?r?m.
Kurban (15 m): Di?er çocuklar bana küfür eder.
Dolgu (15 m): Arkada?lar?ma espri yapmay? severim.

ARABPSYCHOLOGY.COM